

December 2025

Januari 2026

RANDVERSCHIJNSELEN

Jaargang 26 - nummer 3 - 29 januari 2026

Correspondentieadres:

Aalkaar 10

3192 SB Hoogvliet

E-mailadres

Redactie

Tekstverwerking/Vormgeving

E-mail

hrm.secretariaat.2025@gmail.com

Ger Buitink en Roel Korpershoek

Ger Buitink

redactie.hrm@gmail.com

Bestuur Randstedelijk Mannenkoor

Voorzitter

Martin Ariaans

06-21884632

voorzitter.hrm.2025@gmail.com

Comm. Activiteiten

vacant

Penningmeester

Hans van Son

06-46737049

boedha1958@gmail.com

Comm. PR

Kees Wagener

06-25035188

c.j.wagener@zonnet.nl

Secretaris

Robert Wilschut

06-40175621

hrm.secretariaat.2025@gmail.com

2^e Penningmeester

Cees Brobbel
0181-414279
cees.brobbel@hetnet.nl

Notulist

Jan Modderman
06-38599471
jmodderman53@gmail.com

Muziekcommissie

Arjan Breukhoven
010-4211882
info@arjanbreukhoven.nl

Robert Wilschut
06-40175621
rjwilschut@gmail.com

Arie van Sintmaartensdijk
0181-626184
jacomijntje46@gmail.com

Leo Molendijk
06-29434849
l.molendijk@kpnmail.nl

Bert van der Lelie
06-12700346
lcvanderlelie@kpnplanet.nl

Ger Beikes
06-11300722
gerbeikes.hrm@gmail.com

Koormeester

1^e Koormeester
Leo van Kooij
0181-213952
l.van.kooij@outlook.com

2^e Koormeester
Jan Willem Driesprong
06-12506837
secretariaat.hrm.2000@gmail.com

3^e Koormeester
Cor Kreft
010-4383318
corkreft51@outlook.com

Gastheren

1^e Tenoren
Leo Molendijk
06-29434849
l.molendijk@kpnmail.nl

2^e Tenoren
Cor Kreft
010-4383318
corkreft51@outlook.com

Baritons
Jan Modderman
06-38599471
jmodderman53@gmail.com

Bassen
Jeroen de Jong
06-53151588
jongmack@xs4all.nl

vervanger
vacant

vervanger
Cees Neuteboom
0181-620080
cetruneuteboom@outlook.com

vervanger
Ger Beikes
06-11300722
gerbeikes.hrm@gmail.com

vervanger
Peter Hoevenaars
06-46573793
pjhoevenaars@outlook.com

Diversen

Erelid: Ton Koorent†, Ger Beikes en Koos Bouter

Repetities: Iedere donderdag om 19.30 uur in De Verbinding, Eikenlaan 2, 3203 BK Spijkenisse, 0181-610362

Contributie: € 23,00 per maand; over te maken per eerste van de maand op RABO bank nr.:
IBAN NL24 RABO 3160 3246 13 van Het Randstedelijk Mannenkoor te Spijkenisse.

Donateur worden? : Voor slechts € 50,00 per jaar kunt u het koor steunen. In ruil voor die steun krijgt u gratis 1x toegangkaart voor eigen concert naar keuze en 6 x per jaar het clubblad Randverschijnselen. Betaling zie contributie.

Kledingbeheer: Izak de Bree, Essenlaan 42 3247 GGDirksland, 06-44030171 e-mail: ibree@upcmail.nl

Kleding: **Formeel 1:** rood jasje, gilet, zwart overhemd, rode vlinderstrik (nieuw), rode pochet (nieuw), zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.

Formeel 2: zwart smokingjasje,ivoorkleurig overhemd, zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.

Formeel 3: crèmekleurig smokingjasje,ivoorkleurig overhemd, zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.

Diversen : bij formeel 2 en 3 kunnen we gebruik maken van rode vlinderstrik/rode pochet (nieuw) of gestreepte vlinderstrik/pochet.

Website: www.randstedelijkmannenkoor.nl
E-mail: info@randstedelijkmannenkoor.nl

15

19

blz. 2-3
blz. 4
blz. 5
blz. 6
blz. 7
blz. 9-12
blz. 14
blz. 15-17
blz. 19-23
blz. 25-30
blz. 31-33
blz. 34-35
blz. 36
blz. 37-38

Colofon
Inhoudsopgave
Van de voorzitter
Van de redactie
Wie is er jarig
Een kerst om te koesteren
De schaatsende tenor
Schippers Kerstfeest 2025
Tuinpad van mijn vader
Droogdok 3
Chris goes Santiago 3
Wat weten we van de uierboord
De zwarte smeer van boer Jan
De haringen

We zijn alweer ruim een maand onderweg in 2026. Het jaar begonnen we als koor met een wel heel gezellige nieuwjaarsreceptie. Vooral het quizje van Kees Wagener werd zeer enthousiast ontvangen. Kees bedankt hiervoor.

De uitreiking van de oorkondes voor onze 25-jarige jubilarissen kwam als een verrassing. Deze werden uitgereikt door de voorzitter van het KNZV, de heer Koos van Herk. Zeker was het verrassend dat onze jubilerende dirigent Arjan niet werd overgeslagen.

Zoals ik tijdens deze nieuwjaarsreceptie al aangaf, zal 2026 een onzeker jaar kunnen worden. Zeker is dat ons gebruikelijke concert in de Stuifakkers geen gevolg zal gaan krijgen. Het bestuur zal bekijken of hier een alternatief voor gevonden kan worden.

Zeer binnenkort zal er een gesprek plaats van tussen de gemeente Voorne aan Zee (burgemeester Arno Scheepers) en ons koor, besproken wordt de doorgang van het 4 mei concert. Zodra er hier meer over bekend is, laten we dit weten.

Wel staat vast dat ons Kerstconcert 2026 zal plaatsvinden op donderdag 17 december 2026.

Deze datum ligt al vast in de agenda van de Catharijnekkerk te Brielle.

Zoals je weet, zal ik, met pijn in mijn hart, de functie van voorzitter om gezondheidsredenen moeten neerleggen.

Ik zal als voorzitter in functie blijven tot uiterlijk de komende Algemene ledenvergadering in maart aanstaande.

Ik hoop echt van ganser harte dat er iemand opstaat om deze functie van mij over te nemen.

Martin Ariaans

Het jubileumjaar 2025 hebben we met een prachtig en indrukwekkend kerstconcert afgesloten. De foto's staan in het jaaroverzicht van 2025. Het was vanwege omstandigheden dat de nieuwjaarsreceptie op donderdag 15 januari plaats vond. Gezien de enorme sneeuwval van een week eerder maar goed ook!

Tijdens de nieuwjaarsreceptie werd eenieder verrast met de komst van Koos van Herk, de voorzitter van de KNZV-Holland. Zijn missie was een 6-tal leden van ons koor een oorkonde te overhandigen met een daarbij behorend speldje van 25 jaar lidmaatschap van een koor. Proficiat voor deze mannen. In het jaaroverzicht van 2026 staan foto's van deze uitreiking.

Wat is er verder te lezen in dit blad? Een vervolg van de rubriek "het Droogdok" van Cor Kreft en een afsluitend verhaal van de wandeltocht de Camio van Christiaan Langeveld (de man met de Katwijkse ziekte) die werd gevolgd door Paul Slikkerveer op polarsteps.

De redactie doet nogmaals een oproep aan de koorleden om Randverschijnselen in leven te houden door voldoende kopij in te sturen.

Rest ons nog jullie veel leesplezier en een fijn zangjaar toe te wensen.

Het volgende nummer verschijnt op 19 maart 2026
Inleveren van kopij uiterlijk op 9 maart 2026
Insturen naar: redactie.hrm@gmail.com

Op:

6-2
20-2
24-2
7-3
9-3
18-3
29-3

is jarig:

Peter Hoevenaars
Hans de Bruin
Ies Dekker
Rein van Eijk
Leo Molendijk
Martin Ariaans
Henk Degeling

stem:

Bas
Bas
Bariton
Bariton
1e Tenor
2e Tenor
Bariton

Allemaal van harte gefeliciteerd en een fijne verjaardag toegewenst.

Een kerst om te koesteren

Een kerst om te koesteren stond er op de affiche voor het jubileum kerstconcert van Het Randstedelijk Mannenkoor in de **Sint Catharijnekerk** in Brielle op 17 december 2025.

Het was een evenement waar de lokale maar ook de omringende gemeenschap reikhalzend naar uitkeek. In een tijd waarin tradities onder druk staan, bewees HRM dat de kracht van livemuziek in een historische kerk nog steeds in staat is om mensen te verbinden en te ontroeren.

Het optreden in de Sint Catharijnekerk als locatie was, zoals elk jaar, een schot in de roos. De massieve muren van deze "niet-voltooid" kathedraal bieden niet alleen een indrukwekkende visuele omlijsting, maar ook een akoestiek die uitermate geschikt is voor de warme klanken van orgel, piano en het samenspel van viool en gitaar. Bij binnenkomst

werden de bezoekers direct gegrepen door de kerstsfeer; de kerk was smaakvol verlicht en de kou van de decemberavond werd buiten gelaten door de warme ontvangst binnen.

Het programma voor deze avond getuigde van een zorgvuldige samenstelling door de dirigent en de muziekcommissie. HRM slaagde erin om de balans te vinden tussen de klassieke kerstliederen, die het publiek verwacht, en andere composities die het gastoptreden van Adinda en Matthijs van Delft de kans gaven hun technische vaardigheden te tonen.

De opening was krachtig en zette direct de toon. Het koor presenteerde zich als een hechte eenheid, waarbij de opstelling onder de kerktoren een verrassend effect gaf aan het “Stille Nacht”

Ook de solistische bijdragen van Marco Bakker en Wendy Roobol met en zonder koor verdienden alle lof. Het vereist moed en vakmanschap om in een dergelijke grote ruimte solo te zingen, maar de mannen van HRM toonden aan over een hoog artistiek niveau te beschikken wat wijst op een intensieve repetitieperiode onder leiding van Arjan die het koor goed aanvoelt.

Gemeenschapsgevoel en Sfeer

Wat dit concert in Brielle zo bijzonder maakt, is de verbondenheid met de stad. HRM is diep geworteld in de lokale cultuur, en dat was voelbaar tijdens samenzang met het publiek. Er was ruimte voor een lach, een kort woordje tussen de stukken door, en natuurlijk het gezamenlijk zingen van een aantal klassiekers tegen het einde van de avond.

De samenhang in de Sint Catharijnekerk zorgde voor een kippenvelmoment dat de essentie van de kerstgedachte perfect samenvatte.

Conclusie

Het kerstconcert van HRM op 17 december 2025 was meer dan alleen een muzikale uitvoering; het was een viering van cultuur, traditie en gemeenschap. Voor wie op zoek was naar de ultieme kerstsfeer in de regio Voorne-Putten, was de Sint Catharijnekerk *the place to be*.

HRM heeft met dit concert wederom bewezen een onmisbare factor te zijn in het culturele leven van Brielle. Men kijkt nu al uit naar wat Het Randstedelijk Mannenkoor in het komende jaar voor het publiek in petto heeft.

Ger Buitink.

De schaatsende tenor

door Burt Ginkie

Het was de winter van 2026 en tenor Berend had een strak schema: eerst de repetitie van het *Gloria*, daarna direct door naar de bevroren singels voor zijn eerste schaatstocht van het jaar.

Terwijl hij in de kerkbanken uit volle borst "In excelsis Deo" zong, hield hij zijn schaatstas stevig tussen zijn voeten geklemd. Hij had die ochtend in alle haast een zware, blauwe tas uit de garage gegrist.

Na het laatste akkoord stooft Berend naar buiten. Bij de ijsbaan aangekomen, omringd door fanatieke schaatsers, ging hij op een bankje zitten. "Nu gaan we vliegen," mompelde hij triomfantelijk tegen zijn buurman, terwijl hij met een zwierige beweging de rits van zijn tas opentrok.

Het bleef even ijzig stil. In plaats van glimmende noren trof Berend een stapel vergeelde bladmuziek en een loodzware, antieke strijkplankhoes aan.

Zijn vrouw had de garage opgeruimd. De tas met zijn geliefde schaatsen was drie dagen eerder gedoneerd aan de plaatselijke kringloopwinkel. De tas die hij nu bij zich had, was de 'weggooi-tas' die nog op de gang stond.

Berend liet zich echter niet kennen. Terwijl de rest weg gleed, bleef hij op het bankje zitten met zijn thermoskan snert. Toen een bekende voorbij schaatste en vroeg waarom hij niet op het ijs stond, antwoordde Berend met de waardigheid van een echte koorzanger: "Ik doe vandaag alleen de warming-up van de stembanden. Het ijs zingt namelijk in een toonsoort waar mijn schaatsen nog niet op gestemd zijn."

Schippers Kerstfeest 2025

Het is al een lange traditie: het Schippers Kerstfeest op 2^e Kerstdag. Ruim 65 jaar geleden bedacht door dominee van de Most, die vond dat de schippers en hun gezinnen de mogelijkheid geboden moesten worden om gezamenlijk het Kerstfeest te vieren. Immers deze varende gemeenschap had verder nauwelijks een sociaal leven. Aanvankelijk was de viering in de toenmalige Wilhelminakerk aan de Oranjeboomstraat te Rotterdam. Het bleek zo'n succes te zijn dat deze kerk al snel te klein bleek en vanaf 1966 werden de Kerstvieringen gehouden in de grote zaal van de Doelen. Tot wel 3500 bezoekers kwamen op de feestelijkheden af met voor de kinderen een speciaal programma in de kleine zaal. Het waren bijzondere bijeenkomsten met een groot muzikaal gehalte.

Maar zoals met al deze initiatieven liep met de jaren het aantal deelnemers af, zodat de Doelen vervangen werd door kleinere locaties. De laatste 5 jaar wordt het gehouden in de Bethelkerk te Zwijndrecht.

Dit jaar deed voor het eerst een projectkoor mee bestaande uit (oud)schippers ondersteund door een aantal geoefende zangers, waaronder 5 leden van HRM. Het bijzondere aan dit koor was dat er 15 deelnemers nog nooit in een koor hadden gezongen. Dit unieke koor stond onder leiding van Arjan van Breukhoven. 3 repetities werden Arjan gegund om er een “koor” van te maken en daar slaagde hij met vlag en wimpel in! Het enthousiasme van de koorleden kende geen grenzen en dank zij de thuisstudie via de karaoke werden op 2^e Kerstmiddag de (Kerst)sterren van de hemel gezongen voor een nagenoeg volle kerk.

De muzikale omlijsting werd verder verzorgd door sopraan Donij van Doorn en organist Joost van Belzen. Helaas was trompettist Maurice van Dijk ziek, maar daar had Arjan op het laatste moment een hoboïste als vervanger voor gevonden.

Het thema van de viering was “redding”. Met een diavoorstelling over het reddingswezen werd in een korte pauze geld ingezameld voor de Kon. Ned. Reddingmij (KNRV). Alles bijeen een geslaagde middag die zeker voor herhaling vatbaar is, bent u er dan ook bij?

Paul Slikkerveer

Het was 2026, maar in de repetitieruimte van Mannenkoor 'De Galmende Druif' was de tijd ergens rond 1974 definitief tot stilstand gekomen. De ruimte rook naar een mengsel van oude jassen, pepermunt en de lichte wanhoop van veertig gepensioneerde heren die probeerden een hoge G te halen zonder hun kunstgebit te verliezen.

Dirigent Hubert, een man wiens kapsel uitsluitend nog bestond uit drie strategisch over zijn schedel gespannen haren, sloeg met zijn dirigeerstokje op de lessenaar. Het geluid sneed door het gebabbel over prostaatklachten en de stijgende prijs van jonge jenever.

"Heren!" riep Hubert. "Focus! We gaan oefenen voor het eeuwfeest van de gemeente. Het pronkstuk. Het heilige der heiligen. *Het Dorp* van Wim Sonneveld."

Een eerbiedige stilte viel over de groep. Voor een mannenkoor in de provincie is *Het Dorp* niet zomaar een lied; het is een nationaal volkslied, een religieuze ervaring en een verplichte hindernisbaan ineen.

"We beginnen bij het begin," zei Hubert streng. "En ik wil géén gesleep. Denk aan de nostalgie. Denk aan de tuinpaden van je vader. Maar denk vooral aan de maatvoering!"

Berend, de oudste tenor en een man die nog wist hoe de wereld eruitzag vóór de uitvinding van het internet, stak zijn hand op. "Hubert, moeten we 'thuis' met een zachte of een harde 't' zingen? Want in de versie van Sonneveld klinkt het bijna als een 'd'."

Hubert zuchtte. "Berend, zing gewoon alsof je een warme aardappel in je keel hebt, maar dan wel een die met liefde is gekweekt in de klei van weleer."

De piano zette in. De melancholische akkoorden vulden de ruimte. De veertig mannen haalden diep adem, hun buiken spanden zich tegen de knoopjes van hun overhemden.

"Thuis heb ik nog een ansichtkaart..."

Het klonk niet als nostalgie. Het klonk als een kudde nijlpaarden die collectief last had van heimwee.

"Stop! Stop!" riep Hubert, zijn gezicht kreeg de kleur van een overrijpe tomaat. "Het is 'een ansichtkaart', niet 'een angstbericht'! Jullie zingen het alsof die kaart met een baksteen door de ruit is gegoooid!"

Gerrit, de bas die bekend stond om zijn volume en zijn totale gebrek aan ritmegevoel, keek beledigd. "Ik zing met gevoel, Hubert. Ik dacht aan die keer dat de postbode mijn blauwe envelop in de sloot liet vallen. Dat is ook nostalgie."

"We gaan verder," negeerde Hubert hem. "Bij het stuk over de tram. En heren, de bassen... ik wil de trillende rails hóren, niet een defecte wasmachine."

Ze kwamen bij het iconische refrein.

"En langs het tuinpad van mijn vader..."

Hier ging het meestal mis. Bij de 'hoge bomen' probeerden de tenoren een register te bereiken dat normaal gesproken alleen toegankelijk is voor honden en operazangeressen met een zeer strak korset.

"De hoge bomen!" schreeuwde Hubert boven het kabaal uit. "Niet de struikgewassen! Omhoog met die stemmen!"

Berend trok een gezicht alsof hij een citroen door een rietje probeerde te zuigen. Zijn ogen puilden uit. Naast hem produceerde Gerrit een geluid dat deed denken aan een misthoorn in een dichte mist op de Noordzee. Het was een kakofonie van verlangen naar een verleden dat waarschijnlijk nooit zo mooi was geweest als in het lied, maar dat door de collectieve inspanning van De Galmende Druif werd omgevormd tot een muzikaal mijnenveld.

Toen bereikten ze het cruciale punt: de tekst over de modernisering.

"De dorpsjeugd klit wat bij elkaar, in minirok en lang haar..."

"Wacht even," onderbrak Sjaak, een man die sinds 1982 weigerde zijn ribfluwelen broek te vervangen. "Hubert, kunnen we dat niet aanpassen? Tegenwoordig dragen ze geen minirokken meer, maar van die broeken met gaten en ze kijken alleen maar op hun telefoon. Moeten we niet zingen: 'De dorpsjeugd kijkt op TikTok klaar, met een vape en blauw geverfd haar'?"

Hubert liet zijn hoofd op de lessenaar rusten. "Sjaak. Het is cultuur. We veranderen de tekst van Wim Sonneveld niet naar de huidige TikTok-realiteit. We zingen over 1974. De tijd dat een minirok nog

een schandaal was en geen kledingkeuze voor een gemiddelde woensdagmiddag."

"Maar het klopt niet meer met het straatbeeld!" hield Sjaak vol. "Ik liep gisteren door de Hoofdstraat en de enige die nog een tuinpad heeft is de burgemeester, en daar ligt kunstgras op!"

"Zingen!" brulde Hubert.

De repetitie vorderde moeizaam. Het probleem met *Het Dorp* is dat iedereen denkt dat hij het kan, omdat het zo makkelijk meezingt in de auto. Maar in een mannenkoor wordt elke individuele interpretatie een frontale botsing. De één wilde het slepend en dramatisch (de 'Lidwina-methode'), de ander wilde het tempo van een op hol geslagen tractor (de 'Boeren-mars').

"Denk aan de sfeer," probeerde Hubert nog een laatste keer. "Het is zondagmiddag. De zon schijnt door de glas-in-loodramen. De geur van verse soep hangt in de lucht. De wereld is nog overzichtelijk."

De mannen sloten hun ogen. Ze zongen het laatste couplet.

"Ik heb hun bungalow gezien, en ook de flats een stuk of tien..."

Er klonk oprechte afkeer in hun stemmen. Voor deze generatie waren bungalows en flats nog steeds het architectonische equivalent van de Apocalyps. Ze zongen het met zoveel passie dat een voorbijganger buiten had kunnen zweren dat er een groep mannen werd gemarteld door een stedenbouwkundig adviseur.

En toen, het slot. Het grote finale-akkoord.

"Ik was een kind en wist niet beter, dan dat het nooit voorbij zou gaan..."

De laatste noot bleef hangen. Hubert hield zijn handen in de lucht. De stilte was bijna magisch. Zelfs Gerrit hield zijn mond.

"Mooi," fluisterde Hubert. "Heel mooi. Bijna zuiver."

"Hubert?" vroeg Berend zachtjes.

"Ja, Berend?"

"Mag ik nu mijn pepermuntje? Mijn keel is helemaal schraal van die hoge bomen."

Hubert keek naar zijn koor. Veertig mannen die droomden van tuinpaden, ansichtkaarten en een wereld zonder glasvezelkabels. Ze waren misschien niet de Wiener Sängerknaben, maar ze hadden wel iets wat geen enkel professioneel koor kon nabootsen: de absolute overtuiging dat alles vroeger inderdaad beter was, inclusief de toonhoogte waarop ze zongen.

"Ga maar naar de bar, mannen," zuchtte Hubert. "De jonge jenever wacht. En vergeet niet: volgende week oefenen we *Margrietje*. En wee je gebeente als ik dan weer iemand over TikTok hoor beginnen."

Terwijl de mannen naar de bar schuifelden, neuriede Gerrit zachtjes voor zich uit: "*En langs de snelweg van mijn neef, zag ik een jongen met een vape...*"

Hubert hoorde het, pakte zijn tas en besloot dat hij na dertig jaar dirigeren misschien toch maar eens moest gaan nadenken over een hobby waarbij geen mensen betrokken waren. Postzegels verzamelen, bijvoorbeeld. Die bleven tenminste altijd op hun plek zitten en probeerden nooit te zingen over hoge bomen.

Burt Ginkie.

“de Droogdok” – 3

De ontwikkelingen van de RDM na de oorlog.

De wederopbouw betekende ook voor de RDM een bloeiperiode. Naast gewone vrachtschepen en tankers, werden er ook marineschepen gebouwd, zoals de lichte kruiser *De Zeven Provinciën*. In 1956 werd voor de Holland-Amerika Lijn begonnen met de bouw van de *Rotterdam*, het grootste passagiersschip dat in Nederland is gebouwd.

Onder druk van de opkomst van Japan als scheepsbouwland verschoof de RDM halverwege de jaren 1960 richting marine en *offshore*. Het bouwde daarbij een sterke positie in de gespecialiseerde apparatenbouw. In opstartende offshore was Brown & Root aanvankelijk de dominerende partij en die liet bij de RDM enkele schepen bouwen. In 1965 werd het kraanponton *Atlas* gebouwd, het jaar daarop gevolgd door de pijpenlegger *Hugh W. Gordon* en in 1967 het kraanponton *Hercules* en de sleuvengraver *BAR 279*. In 1976 werd de grootste pijpenlegger tot dan toe opgeleverd, de *superbarge BAR 347*.

Reliëf bij 50-jarig bestaan

***Bouw van de Sedco 135D bij de RDM
op 11 mei 1966***

Voor Sedco werd in 1966 het boorplatform *Sedco 135D* gebouwd volgens het toen opmerkelijke halfafzinkbare concept.

Het jaar daarop liet de Nederlandse Zeeboormaatschappij de halfafzinkbare *Sedneth* bouwen.

Voor American Hoist plaatste de RDM de nodige kranen, zoals voor Brown & Root in 1973 op de *BAR 297*, in 1975 voor Amoco en De Groot Offshore op de *Ocean Builder I* en in 1976 voor de NOC op de *Blue Whale* en *Sea Lion I* en voor Heerema op de *Odin*. Die laatste was met 3000 shortton de grootste kraan tot dan toe.

In 1966 werd begonnen met de bouw van de onderzeeërs *Zwaardvis* en *Tijgerhaai* die in 1972 op werden geleverd.

In 1965 besloot men tot een fusie met de NV Koninklijke Maatschappij De Schelde (KMS) en de NV Motorenfabriek Thomassen in De Steeg. Op 4 maart 1966 resulteerde dit in het nieuwe bedrijf Rijn-Schelde Machinefabrieken en Scheepswerven NV (RSMS). Op 1 januari 1971 sloot, onder druk van de Nederlandse overheid, de Verolme Verenigde Scheepswerven NV (VVSW) te Rotterdam zich hierbij aan en ontstond Rijn-Schelde-Verolme Machinefabrieken en Scheepswerven NV (RSV).

Ondergang.

Op 6 april 1983 werd het faillissement over RSV en daarmee ook de RDM uitgesproken. De afdeling Offshore werd gesloten, de afdeling Reparatie

werd overgedaan aan Wilton-Fijenoord, via verkoop van de twee grootste dokken. Van de 3180 werknemers werden 1370 mensen werkloos. De nog levensvatbare onderdelen, de afdelingen Marine, Werktuigbouw en Zware Apparatenbouw, werden ondergebracht in een nieuwe vennootschap: *RDM Nederland BV*, eigendom van de overheid.

De marinebouw kreeg een grote impuls door de opdracht tot bouw van onderzeeboten van de Walrusklasse voor de Koninklijke Marine. Een opdracht voor de levering van onderzeeboten voor Taiwan ging echter onder politieke druk van China niet door. Met het afnemen van het aantal scheepsbouworders en de toename van opdrachten in de sfeer van hoogtechnologische apparaten en systemen voor de militaire- en energiesector werd de naam in 1987 gewijzigd in *RDM Technology*.

Op 20 december 1991 werd het bedrijf door de overheid verkocht aan de Royal Begemann Group van 'bedrijvendokter' Joep van den Nieuwenhuyzen. Het bedrijf werd ondergebracht in een nieuwe vennootschap: *RDM Technology Holding BV*. Met het gereedkomen van de Nederlandse onderzeeboot-order en het uitblijven van voldoende nieuwe orders waren er in 1993 en 1994 twee grote reorganisaties nodig die het personeelsbestand van 1197 via 700 naar 450 werknemers brachten. De afdelingen werden verzelfstandigd: *RDM Technology BV* en *RDM Submarines BV*.

In 1996 werden deze BV's uit de Begemann Groep gehaald en aan Joep van den Nieuwenhuyzen als privépersoon verkocht, wat als einde van de echte scheepsbouwactiviteiten van de RDM gezien kan worden. Sindsdien werden deze BV's, die alleen nog in naam aan de scheepswerf RDM herinnerden, gebruikt voor diverse activiteiten in de wapenindustrie en deels daarmee samenhangende financiële transacties van Joep van den Nieuwenhuyzen.

Het werfterrein met opstallen kwam in het bezit van de gemeente Rotterdam. Later heeft het Havenbedrijf Rotterdam N.V. het terrein uiteindelijk in eeuwigdurende erfpacht genomen, nadat deze gemeentelijke afdeling in 2004 zelfstandig werd.

Het werfterrein

Op het terrein van de RDM is inmiddels RDM Campus gerealiseerd. Onder het motto *Research, Design and Manufacturing* wordt dit terrein ontwikkeld tot een vestigingslocatie en broedplaats voor de creatieve en innovatieve maakindustrie en voor nieuwe energiedragers. Het middelpunt van de RDM Campus is de voormalige machinehal, onder de naam *RDM Innovation Dock*. Op 9 februari 2009 hebben de studenten van de technische opleidingen van de Hogeschool Rotterdam hun intrek genomen. Vanaf 2 maart 2009 volgen de studenten van het Albeda College er ook hun lessen. Ook komt ruim 12.000 m² beschikbaar voor bedrijven die een kennisrelatie willen aangaan met de onderwijsinstellingen.

RDM Campus

De komst van twee scholen naar het RDM-terrein was de opmaat naar een meer havengericht gebied. Het Albeda College is een ROC voor middelbaar beroepsonderwijs. De school had al een vestiging op het terrein en zat verder op verschillende locaties verspreid over de stad. Uitbreiding in de stad was echter niet mogelijk. Hogeschool Rotterdam zag eveneens mogelijkheden in

de voormalige werf. Beide onderwijsinstellingen, bedrijven, gemeente, OMSR en het Havenbedrijf bundelden in 2004 de krachten met de oprichting van het Economic Development Board Rotterdam (EDBR). In 2007 tekenden Hogeschool Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam een overeenkomst voor de RDM Campus. Hogeschool Rotterdam werd hoofdhuurder voor het scholendeel van de hal en Albeda College onderhuurder. Niet alleen de scholen, maar ook bedrijven zouden zich hier vestigen. De hal werd omgedoopt tot Innovation Dock. Doordat de bedrijven veelal uit de maritieme sector kwamen werd de band van het gebied met de haven versterkt.

Bovendien zaten onderwijs en praktijk onder één dak zodat deze een directe kruisbestuiving konden aangaan. Een locatie waar dit soort samenwerkingsverbanden op deze manier kunnen floreren was elders in de stad niet te vinden. Het bleek een ideale kweekvijver voor jonge innovatieve bedrijven. Ook het unieke karakter van het gebied door de aanwezigheid van karakteristiek industrieel erfgoed was bepalend in dit ontwikkelingsproces. Dat bleek precies die magneetfunctie te vervullen zoals in de cultuurhistorische verkenning al beschreven was. De gezamenlijke huisvesting had echter ook uitdagingen. Denk bijvoorbeeld aan mogelijk geluidsoverlast bij het maken van tentamens. Maar de voordelen overheersen. Arjan Hoefnagels: 'RDM bleek een inspirerende omgeving waarin de scholen in contact met de haven kwamen.'

Innovation Dock

Wat maakt dit gebied nu zo karakteristiek? Allereerst het verschil in sfeer tussen de voormalige werf met de enorme fabriekshallen en het arbeidersdorp ernaast. Astrid Karbaat: 'Het is een spannend gebied. De enorme loodsen vormen ook een mooi contrast met het schattige tuindorp.' De gemeenschap van het nabijgelegen dorp Heijplaat stond in het begin nog wel eens argwanend tegenover de nieuwe ontwikkelingen. Arjan Hoefnagels: 'De mensen van het dorp waren bang voor geluidsoverlast en klaagden over auto's die er parkeerden. Maar nu is men daar trots omdat RDM in hun ogen in oude glorie is hersteld.' Bovendien heeft een aantal gebouwen werkelijk een monumentale status gekregen, zoals het voormalige hoofdkantoor met art-deco-elementen van de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij (1912-1952). Dit gebouw biedt nu plaats aan een

congrescentrum, kantoren, onderwijs en ateliers. De enorme voormalige machinehal van de RDM is nu het befaamde Innovation Dock. Ook in de voormalige ketelmakerij en scheepsbouwloods hebben zich bedrijven gevestigd en in de Onderzeebootloods vinden grootschalige zakelijke en culturele evenementen plaats.

Dit was het verhaal over de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij, in de volgende Randverschijnselen zal ik de binnenvaart onder het vergrootglas gaan leggen.

Ik wens jullie veel leesplezier.

Cor Kreft

Bronvermelding :

Wikipedia

foto Reliëf : Vytotsky

foto Campus : Rijksdienst voor het cultureel erfgoed.

Chris goes Santiago (3)

Dit is het laatste deel over de wandeltocht die Spijkenisser Chris Langeveld maakte van Katwijk naar Santiago de Compostella, de z.g. Camino. Een barre lange tocht die hij uiteindelijk na 100 dagen wandelen op 5 december werd volbracht, met maar één doel voor ogen: geld inzamelen voor onderzoek naar de ziekte van Katwijk waar hij zelf aan lijdt.

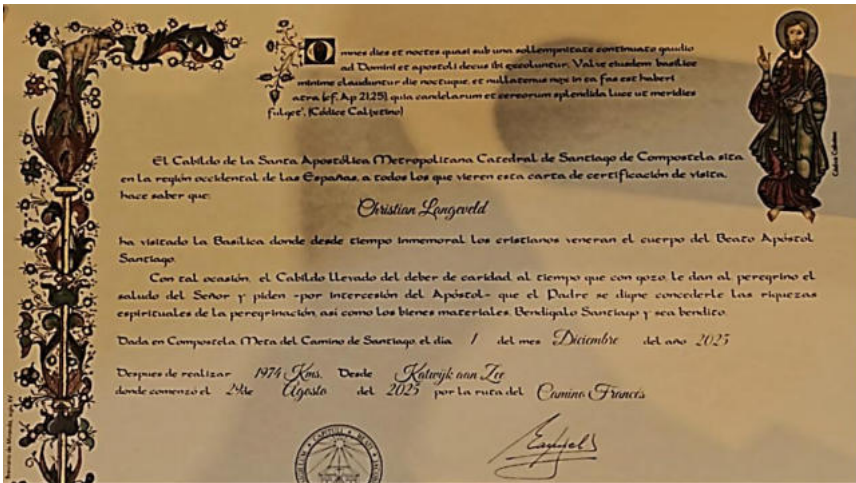

Het laatste deel van de tocht was niet de gemakkelijkste, afzien in het noordelijk kustgebied van Spanje met veel regen en vooral ook kou. Op de Cruz de Ferro vroom het b.v. Na deze lastige klim en vooral afdaling had Chris behoefte aan een welverdiende rustdag, die hij genoot in Ponferrada. Daarna nog “slechts” 300 km te gaan. Maar als je zo dicht bij je

einddoel bent geef je niet op, je gaat door over schier onbegaanbare paden en wegen tot je dat doel bereikt hebt.

Op 30 november was het zo ver en kwam hij aan in Santiago waar zijn vrouw Jenny op hem stond te wachten. Daarna zijn ze samen nog een stukje doorgelopen naar - zoals Cris het noemde - “einde van de wereld”, Cabo Finisterre. In totaal legde Chris 2038 km af en had daar 2.341.108 stappen voor nodig.

Certificaat van de Camino

Belangrijker is het eindbedrag dat hij via sponsoring
bijeengelopen heeft € **37.843**

Op 7 december landde hij op Schiphol waar hij door 22
enthousiaste familieleden en vrienden en natuurlijk zijn hond
werd verwelkomd.

Na deze bijzondere prestatie hoopt hij in maart groen licht te
krijgen om als proefkonijn te fungeren in een onderzoek dat
het Leids Universitair Medisch Centrum zal starten. Een
onderzoek dat 5 tot 10 jaar zal duren. Wederom een moedig
besluit waarmee wij hem heel veel sterkte en succes toe
wensen.

Paul Slikkerveer.

Wat weten we van de Uierboord.

Gebakken uierboord, in de volksmond ook wel "koeietiet", "volksfricandeau" of "arbeidersbiefstuk" genoemd, beschouwt men in Rotterdam als een typisch streekgerecht.

Uierboord wordt gesneden uit de uier van een geslachte koe. Het was tot ongeveer 1950 volksvoedsel. Vele jaren later is het een gerecht dat in sommige plaatsen beschouwd wordt als een delicatessen. Een geschikte uier is afkomstig van een tot de slacht melkgevend koe. Hij mag geen kruisings hebben en niet met geneesmiddelen behandeld zijn.

Een koeienier wordt onderzocht

Antwerpen

In Antwerpen wordt het voorgedroogd aangeboden in de meeste slagerijen. De gedroogde uier is geelachtig en wordt in dikke sneden verkocht. Thuis worden de sneden dan gebakken in de pan en gekruid met zout en peper, en samen met wat brood opgegeten.

Rotterdam

Gebakken uierboord, in de volksmond ook wel "koeietiet", "volksfricandeau" of "arbeidersbiefstuk" genoemd, beschouwt men in Rotterdam als een typisch streekgerecht. Het wordt daar meestal in dunne plakken gesneden en bestrooid met wat zout en peper, als broodbeleg gebruikt. Vroeger werd uierboord veel gegeten door de minstbedeelden; het was slachtafval en werd derhalve voor een lage prijs bij de slachterij verkocht. Na 1950 is het gerecht snel in onbruik geraakt. Toen een broodje uierboord rond 1990 echter als "typisch Rotterdams" ging gelden kwam het in bepaalde kringen in die stad sterk in de mode. Een slager aan de Rotterdamse Oude Binnenweg verkoopt uierboord gesneden per ons

Bereiding.

Runder-uier dient grondig schoongespoeld te zijn om daarna enige uren gekookt te worden in water met zout. Aanbraden in boter of margarine met een kruidenrij maakt het gerecht af. Uierboord kan warm of koud worden gegeten.

Uierboord vroeger vaak op brood gegeten, en dat was een echter lekkernij.

Cor Kreft.

De Zwarte Smeer van Boer Jan

De zon was nog maar net op, maar Boer Jan had zijn handen al door de koude, vochtige grond gehaald. De geur van mest en dauw hing zwaar in de ochtendlucht van de Achterhoek. Hij veegde het zweet van zijn voorhoofd met de rug van zijn hand en keek naar zijn uierboord. Een dikke, donkere, bijna zwarte plak roggebrood, besmeerd met een ondefinieerbare substantie die menigeen zou afschrikken, maar voor hem, en voor veel mannen van zijn generatie, was het de essentie van een goede start van de dag.

Uierboord, of zoals sommigen het kenden, 'koeietiet', was geen chic beleg. Het was een product van zuinigheid en noodzaak. Men gebruikte de resten van het varken, het vet, gemengd met stroop, een beetje zout, en soms wat specerijen zoals kruidnagel of kaneel – een geheim familie-recept dat van vader op zoon werd doorgegeven. Dit mengsel werd langzaam gegaard tot een stevige, zoet-zoute pasta die op dikke sneden brood werd gesmeerd.

Jan sneed een reep af. De textuur was compact, bijna korrelig. Hij nam een grote hap. De zoetheid van de stroop vermengde zich met het zoute, hartige vet, en de kruiden gaven een warme, diepe smaak die perfect contrasteerde met het rustieke roggebrood. Het was geen lichte hap; het was vulling, brandstof voor een dag op het land.

Vroeger, in de jaren zestig en zeventig, zag je het overal. Dikke mensen kenden het, maar het was niet per se iets waar men zich voor schaamde, zoals tegenwoordig. Het was gewoon eten, krachtig en voedzaam. Vandaag de dag, dacht Jan, zouden ze het 'ongezond' noemen, 'te zwaar'. Maar hij wist beter. Dit was het voedsel van doorzetters, van mensen die wisten wat hard werken betekende.

Zijn vrouw, Griet, kwam naar buiten met een thermoskan koffie. "Jan, alweer die zwarte smering?" vroeg ze met een glimlach. "Je wordt er nog een keer een varken van!"

Jan grinnikte. "Nee Griet, dit maakt me sterk. Dit is de smaak van de boerderij, van vroeger. Dat jonge grut van nu met hun avocado's en zo, die weten niet wat echte smaak is."

Hij nam nog een hap, keek over de velden, waar de mist optrok. De wereld veranderde, het eten veranderde, maar voor Boer Jan bleef de smaak van uierboord een anker naar een eenvoudiger, eerlijker tijd. Een vergeten lekkernij, ja, maar voor hem een onvergetelijk symbool van zijn leven, geworteld in de aarde die hij bewerkte, en de tradities die hij in ere hield. Een simpele, donkere plak brood, een wereld van verhaal.

Burt Ginkie

DE HARINGEN

Het was op een mooie zomerdag, zo rond 1960, toen tramlijn 15 van de Paradijslaan de Rusthoflaan indraaide om zo naar haar eindpunt te gaan nabij de Kerkhoflaan in Rotterdam. In die tijd reden er nog trams met twee assen; de zogenaamde “DELMEZ”wagens.

Bij het eindpunt aangekomen ging de conducteur gewoonte getrouw de tram in om te controleren of de passagiers niets vergeten hadden en zowaar op het achterbalkon van de tram lag een pakje, dat verdacht rook naar vis. Na het pakje opengemaakt te hebben kwamen er 4 lekkere haringen te voorschijn.

“Joh” zei de bestuurder tegen de conducteur, “die kan je niet inleveren want die zijn aan bederf onderhevig en die gaan stinken”. Nu hadden ze samen ook wel trek in een lekkere haring, dus waren de haringen snel verorberd. De graatjes werden weer netjes ingepakt en op het achterbalkon neergelegd. Toen de bestuurder aan zijn volgende rit wilde beginnen, kwam er een man hard aangelopen en zei: Ik heb vergeten mijn haringen mee te nemen, hebben jullie iets gevonden?.

De conducteur sprak, “dan zal het er nog wel liggen”.

De man vond het pakje en ging er mee naar huis. Bedankt hoor, zei hij nog!! Een week later kwam de man weer de tram in bij dezelfde bestuurder en conducteur. Hij was een vaste klant van lijn 15.

“Etters, jullie hebben verleden week mijn haringen opgegeten” zei hij.

De conducteur betaalde de man zijn haringen alsnog terug. Ze hebben alle drie nog hard om kunnen lachen, want het was een ‘sportieve man’.

Een tramconducteur.

Een halsstarrige haring uit Hagen
Had de neiging voortdurend te klagen
Bij iedere kwaal
Had hij het verhaal
Dat een viswijf hem op zat te jagen.

Agenda

Donderdag 2 juli 2026	De verbinding Spijkenisse Zomeravondconcert olv Arjan Breukhoven	20:00 uur
Donderdag 17 dec. 2026	Brielle Grote of St. Catharijnekerk <i>“Het Randstedelijk Mannenkoor”</i> <i>diverse artiesten</i> <i>Arjan Breukhoven, vleugel en algehele leiding</i>	20:00 uur

Wist U dat...?

Het mannenkoor repeteert op donderdagavond in De Verbinding, Eikenlaan 2, 3203 BK Spijkenisse. Er wordt gerepeteerd van 19:30 uur tot 21:45 uur.